

ELŐFIZETÉS.
HELYBEN ES WIDEKEN
Egy évre ... 120 kor
Fél évre ... 60 kor.
Egy negyed évre 30 kor.
Egy hóra ... 10 kor.

Nyitófél közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

Köszet Könyvesház ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1919.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, október 15.

Megjegyzés a fiumei kérdésben.

BÉCS. Milanot távirat szerint Tittoni, aki Párisban időzik, a fiumei kérdésben kompromisszumot létesített.

RÓMA. D'Annunzio kezd unni a fiumei szereplést és hajlandó volna a hivatalos olasz körökkel tárgyalásokba bocsátkozni.

**

Az ezüst-áremelkedés rekordja.

A Daily Chronicle jelenti: Az ezüst ára rohamosan emelkedik 62⁵/₈-ról 63-ra. Ezzel túlhaladta az 1858. óta létezett legmagasabb árt.

**

Rokkantak a prefektusnál.

Az aradi rokkantszövetség helyiségeit a városi tanács tudvalevőleg bezáratta, mert a rokkantszövetség ellen lefolytatott vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a szövetségnek sem alapszabálya nincsen, sem ügyrendje. Azóta a szövetség nem működött.

Ma délelőtt a rokkantak egy küldöttsége jelent meg dr. Robu János polgármester előtt és arra kérte, eszközölje ki, hogy a szövetség addig is, amíg a szövetség alapszabályai a nagyszabeni kormányzótanács jóváhagyásával megérkeznek, folytathassa működését.

A polgármester kijelentette a küldöttségnek, hogy ez ügyben ő nem illetékes, hanem az intézkedés joga kizárólag a prefektusnak illeti meg. A küldöttség tagjai ekkor arra kérték a polgármestert, vezesse őket a prefektus elé. A polgármester ezt meg is tette s a rokkantak a prefektusnak is előterjesztették kérelmüket.

Dr. Veliciu Romulusz prefektus kijelentette, hogy ő nem akarja meggátolni a rokkant szövetség működését s felszólította a rokkantakat, hogy terjesszenek eléje írásban egy működési ügyrendet és akkor ő ideiglenesen meg fogja engedni a szövetség működését, amíg a jóváhagyott alapszabályok megérkeznek.

Judenics tábornok bevette Nisni-Novgorodot.

Kolozsvár. Judenics tábornok bevette Nisni-Novgorodot. Csapatának jobb szárnya 103 kilométerre vanak Moszkvától, amelyet Judenics és Kolceag tábornok csapatainak repülői bombáztak. Judenics tábornok csapatai Nisni-Novgorodban az essenai Krupp-művek oda szállított egész anyagát zsákmányul ejtették.

Moszkvában irtózatossá pánik, anarchia uralkodik. Égbekiáltóan borzalmas zsidópogromok vannak.

Stockpin és Markovo tábornokokat elfogták és a bolsevisták az utcán a közönség szemeláttára felapritották őket a legbestiálisabb módon. Moszkva eleste esedékessé vált, Lenin, Dorchinszky és Csicserin repülőgéppel elmenekültek. Judenics és Kolceag tábornokok bombázták Moszkvát, a bolsevisták nagy repülőtelepeit.

A Neue Freie Presse jelenti: A bolsevisták Jekaterinoslavban a vízszavonulásuk előtt a zsidókat mind felkoncolták, a várost felgyújtották. (Dácia.)

Bécs. Clemenceau, a békekonzferencia elnöke, a szövetségesek legfelsőbb tanácsa nevében valamennyi semleges ország kormányához jegyzéket intézett, amelyben felszólítja őket arra, hogy az antanttal egyetértően akadályozzák meg polgáraikat abban, hogy a bolsevista Oroszországgal bármilyen kereskedelmi összeköttetésbe lépjenek, helyezzék a legteljesebb és legszigorubb blokádnak alá a szovjetek Oroszországát.

Oroszországban néhány nap óta a szélsőséges irány, Trockij és Derstinszky csoportja kerekedett felül. Trockij elfogatta Lenint és puccsal ragadta magához a hatalmat. Gorkij Maxim, a világhírű orosz író, Trockij puccsa után kijelentette, hogy véleménye szerint még három hónapig tarthat Oroszországban a bolsevista uralom.

Súlyos ellentétek Belgrád és Zágráb között.

(A horvát ellenzék önálló katonaságot akar. — Szerb katonai diktatura Horvátországban.)

Zágráb. A közelmúltban nagy feltűnést keltett az a kiáltvány, amelyet Zágrábban az önálló Horvátország létesítése érdekében bocsátottak ki. Nagy-Szerbiának már meg van a maga irredentája, amelyet kiváló horvát politikusok vezetnek. A fölvilágosítás munkája folyik az antant minden országában és a végcél a teljesen független horvát köztársaság kikiáltása.

Amióta a nagy szerb Pasicot jugoszláv Protics váltotta fel, azóta az elégedetlenség egyre nő, de Protics visszalépése és a jelenlegi átmeneti kormány sem változtatott a helyzeten. A horvát ellenzék vezetői börtönben ülnek vagy száz tábornokkal és tiszttel együtt, épp ezért a horvát irredentának nincs is megfelelő szervezete, de azért elszántsága és elkeseredése nem csökken.

Természetes, hogy a horvátok elégedetlensége egyre élesebben jelentkezik. Jellemző, hogy a sorozásokon a horvát ifjuság egyáltalán nem jelentkezik.

A horvát nép ma kétségbe van esve és ha a párisi konferencia nem siet segítségül és nem oszlatja el — ha egyáltalán eloszlathatja — Zágráb és Belgrád ellentéteit, akkor Jugoszlávia, — amelyen belül a szerbek akarnak uralkodni, a horvátok, albánok, oaszok, németek és románok felett — minden ízében meg fogja érezni a horvát nép lázadó elkeseredését.

A horvátok vonakodnak belépni a délszláv kabinetbe. Belgrádból jelentik, hogy a délszláv kormányválságot még mindig nem sikerült elintézni. Trifkovic, a designált miniszterelnök kijelentette, hogy miután a horvátok vonakodnak belépni a kabinetbe, képtelen azt megalkotni. A horvátok és szerbek között az ellentét különben napról napra nagyobb lesz. A fiumei kérdésben is már kijelentették a horvátok, hogy nem tartanak a szerbekkel, a mennyiben politikai aspirációikat Boszniára és Horvátországra nézve nem változtatják.

Rendszabály a színházban a cigarettázók ellen.

Az aradi színházban és a kultúrpalotában néhány nap óta egyesek azt a szokást honosították meg, hogy a folyosókon és az előcsarnokban cigarettáznak. Legutóbb megtörtént az is, hogy a színház nézőterén egy páholyban zavartalanul cigarettázott egy férfi, aki a jegyszedőnő ismételt figyelmeztetése dacára sem oltotta el égő cigarettáját.

Az ügyeletes rendőrtisztek jelentést tettek erről Bittner Róbert főkapitánynak, aki ma sürgős előterjesztést intézett Robu János dr. polgármesterhez a cigarettázások beszüntetése érdekében.

A polgármester ma szigorú rendeletet adott ki a cigarettázások megszüntetése érdekében. A polgármester ma átírt az aradi katonai térparancsnoksághoz is, hogy a katonai egyéneket utasítsa arra, hogy a cigarettázástól tartózkodjanak.

**

Három új mozi.

A város közgyűlése már régebben három moziengedély bérbeadását határozta el. Az egyik mozi a belvárosban kerülne felállításra és emezre pályázat is érkezett be. A másik két mozi a külvárosokban kerülne, még pedig egy Gájban, egy a Mosózteltepen. Eddig csak a belvárosi mozgószínház létesítéséről folytak tárgyalások. Veliciu Romulusz dr. prefektusnak azonban az a szándéka, hogy mind a három mozi-jogot értékesíti, hogy ezáltal is javítson a város súlyos pénzügyi helyzetén.

A prefektus egy bizottságot nevezett ki, amely a három moziengedély bérbeadására vonatkozólag előkészíti a munkálatokat. A bizottság tagjai a következők: Kovács Vince kultúrtaácsnok, Jegessy Károly dr. főügyész, Arsenovici Gyula pénzügyigazgató, Demian Aurél dr. orvos, Rozvány Pál mérnök, Szathmáry János Acsev. igazgató. A bizottság pályázatot fog hirdetni a három új moziengedélyre. A beérkező pályázatokat végső fokban a nagyszabeni kormányzótanács fogja eldönteni.

A nagybeteg Wilson.

Washington. Dr. Deroum ideg-orvos azokkal a hírekkel szemben, amelyeket Wilson elmebetegségről terjesztettek, kijelentette, hogy Wilson eszelme friss és élénk. Wilson betegsége alkalmiasat enyhébbfoku szélütés. Éjjel érkezett washingtoni szikratávirat jelenti: A legutolsó orvosi jelentés szerint Wilson állapotában láthatóan előre halad a javulás. Az elnök állítólag abbéli óhaját adta, hogy kifejezést, hogy ismét az államügyeknek szentelhesse magát. Kijelentette orvosának, hogy rá nézve véget ért a pihenés ideje.

Művészet.

Rigoletto. Zsufolt nézőtér gyönyörködött a Rigoletto tegnapi előadásában. Az érdeklődés első sorban Botti Mignon urnőnek szűlt, aki ezúttal először lépett fel az aradi színpadon. A hangversenydobogóról ismert uriaszony beváltotta a várakozást. Törékeny, finom színpadi alak és ebben hatalmas hanganyag rejtőzik. Botti Mignon az első csapásra meghódította a közönséget. Pianói lágyak, staccatói tiszták, kissé erősek, de nem sértőek, trillái csengőek. Hangja főként a középső regiszterekben elragadó. Zenei képzettsége elsőrangú, előadó képessége biztos, szövegkiejtése tiszta. A közönség a vendégművésznőt lelkesen ünnepelte s a felvonások végén sokszor hívta a függöny elé. A herceg szerepét Mihailcsou, a bukaresti opera tenoristája énekelte. Igazi lírai tenor. Hangja lágy és dallamos, előadása az olasz iskola sikere. Nemesek kiváló énekes, hanem ügyes színész is. A közönség szeretettel fogadta a művészt, akinek egyik áriáját az utolsó felvonásban meg is ismételtette. Róna Rigolettója a régi jó volt s bár Róna erős indiszpozícióval küzdött, mégis mindvégig beülleskedett az előadás miliójába.

Desztojevszki világhírű regényéből átdolgozott hatalmas dráma, a Raszkolnikov szerdán és csütörtökön van a színház műsorára tűzve. Péntektől kezdve négy estén át a Katalint adja elő az operett együttes. A Béli-Fehér operett reprise elé nagy várakozással tekint a közönség. A kiváló operett két fő szerepét Z. Várady Margit és Horváth Mici játssza. Szombaton délután Rómeó és Julia, vasárnap délután pedig a Nebántvirág megy.

Ötásztörvények csak államjegyek. Prága. A pénzügyminisztérium bankosztályának közlése szerint a legközelebbi időben ötásztörvények államjegyeket becsátanak forgalomba.

Kegyelmes urak a fogházban.

A kommunista forradalom óta több ízben elterjedt az a híresztelés, hogy Fényes Lászlót, az ismert hírlapírót kivégezték. Ezekre a híresztelésekre alaposan rácsafol az a tény, hogy Fényes László lapot indított Budapesten *Fényes László Hetilapja* címen. Az új folyóiratban *A tuszok napjaiból* címen feljegyzéseket közöl a Markó-utcai fogházban eltöltött fogságáról. Az érdekes cikkből közöljük a következő részleteket:

A földszinten, a zárkák előtt négyes sorokban nyolcvanhat ember áll. Sötét silhuettjuket lehetett csak látni, szól az ő; nekünk ujonnan jötteknek:

— Sorakozzanak oda hátra!

Amint az első sor szélső alakjához érek, látom: magas fiatal férfi, télikabátjának gallérija feltűrve, hóna alatt egy plaidet fog, utsapka a fején. Belenézek az arcába: Esterházy Móric gróf.

Három órával ezelőtt váltunk el egymástól a palotájában, hogy holnap délelőtt tíz órakor találkozunk. És most, ez éjjel utáni órákban itt jöttünk össze. Összenéztünk. Nem állhattam meg, hogy oda ne sugjam:

— Kegyelmes ur, ne felejtse el, holnap délelőtt tíz órakor eljönni a Royalba...

— Alig hogy elment, jöttek és elfogtak, jó hogy már nem találták ott.

— Szegény vádbiztos, elesett egy jó ellenforradalmi gyanútól. Esterházy gróf és Fényes László éjfélkor egy szál gyertyavilágnál szöttek az ellenforradalmat...

— Azt hiszem — mondja Esterházy gróf — ezeknek nem nagyon kell még a látszat sem. Hisztérikus örületben vannak. Amíg ez ki fogja timbolni magát...

A petrolummécses világánál lassan kibontakoznak az arcok, ez itt Szász Károly, a képviselőház elnöke, az ott Wolfner Tivadar, Ráth Endre, Polonyi Dezső, Helvey Tivadar, Platthy György, odább Herczeg Ferenc áll, Hegedűs Lóránt, egynéhány katolikus és református pap.

A fegyőrök, a rendes régi fegyőrök osztottak be bennünket a cellákba. Hat lépés hosszú, két és fél lépés széles egy ilyen magánzárka, priccs, kis asztal, előtte betvárpád és az egyik sarokban a toalett. Öt-hat embert tettek be egy ilyen zárkába.

Nem mult el két óra, még alig szürkült, kívülről felhangzik a szabályszerű hang minden ajtónál:

— Keljen fel! Vesse be az ágát.

Már az első emeletről hallani lehetett — minden emeleten van vagy hatvan cella — mindegyiknél hallja az ember: keljen fel. Csikorog a kulcs s három lépéssel odább megint: keljen fel. És csikorog a kulcs.

Akkor ki kell állni az ajtóba, várni, amíg mindenki ott áll a küszöbön, kezében a kupával. Vízet hordani a mosdásához. Ahogy ott állok a küszöbön, szemben velem, de lejjebb a harmadikon Platthy György áll a kupával, balra a második emeleten Magyarország volt miniszterelnöke, Esterházy gróf, a szomszédja a képviselőház elnöke, Szász Károly, ő mellette Mikes János gróf püspök, az egyik ajtóban Walder Gyula, a Pesti Házal Takarékpénztár vezérigazgatója, mellett Rákosi Jenő, Herczeg Ferenc író, egész csinos vízholdó kompánia.

— Gyerünk, indulj! — szól a fegyházor. Megindul és minden emelet libasorban megy a maga fogházára után a vezetékekhez. Csurog a víz, a bádognak zörgése hallik és egy-egy ór harsány szava: „Ne fecsegi, tilos a beszéd!”

Magyarország főurai, országgyűlési tagjai, irói, bankárjai azonban bizony csak fecsegték. Muszáj volt nevetni, olyan bizar volt a kép.

Egész nap koplaltunk, mert a levest, a só és víz nélkül főzött melegvizet és déiben a több lisztpor szemmel ellátott meleglevet, amit főzeléknek kereszteltek el, senki sem tudta megenni. A szintén só nélkül készített korpakenyeret, azt, voltunk, akik megrágtuk.

Az első magyar szerezésen.

A szegedi klinikára a napokban felvették Kozma Józsefét, egy zentai asszonyt, aki anyai örököknek nézett elébe. A szülés annak rendje és módja szerint megtörtént és az asszony egy fiúgyermeket szült. Pár nap múlva az orvosok és az ápolók legnagyobb meglepetésére az újszülött barnulni, majd rövid idő múlva

teljesen megfeketedett, fején a haj elkezdett göndörödni és az egész kórház egyöntetűen állapította meg, hogy az asszony egy szerezésen gyermeknek adott életet.

Kozmának sehogysem akarta elhinni, hogy fia szerezésen és váltig azt hangoztatja, hogy tavaly, mikor szerezésen katonák tartózkodtak Zentán, nagyon megtalált csodálni egy ilyen szerezést.

HIREK.

— A pármal herceg nősül. Sixtus pármal herceg, Zita királynő öccse, aki annak idején Károly király híres levelét vette el. Poincaré elnökhöz, a francia ősi arisztokrata házak legelőkelőbbjéből nősül. Eljegyezte de la Rochefoucauld hercegisasszonyt.

— Pokróc a hadifogoly tiszteknek. A várban levő hadifogoly-tábor parancsnoka átiratot küldött az aradi rendőrségnek, amelyben utasítja a rendőrséget, hogy a várban levő hadifogoly-tisztek részére pokróc-takarókat becsásson rendelkezésére a tábornak. 288 darab pokrócra van szüksége a fogolytábornak és a pokrócokat első sorban az ezeket elárúsító kereskedőktől kell beszerezni, ha azonban a szükségelt mennyiség így nem kerülne ki, akkor magánházaikból kell a többit beszerezni rekvizálás útján. A rendőrség a kapott utasítás szerint összeszedte a pokrócokat, amelyekről mindenütt elismervényt adott a tulajdonosoknak.

— Eljegyzés. Ujvárossy Gyula Téger Böske Budapest jegyesek, (Minden külön értesítés helyett.)

— Kifosztották a Dengli-ház pincéit. Ma reggel kellemetlen meglepetésre ébredtek a Boros Béni-tér 15. számú Dengli-ház lakói. Az éjszaka betörők feltörték a ház pincéit és az ott elhelyezett nagymennyiségű zsirt, szalonát, lisztet és egyéb élelmiszereket, fehér- és ágyneműt, ruhákat, szerszámokat elvitték magukkal. A pincéken legnagyobb részben Wertheim lakatok voltak, azokat a horogvasakkal együtt leszakították. A ház összes lakói nevében Kardos Ferenc színész és Dégentelder József mozdonyvezető feljelentést tettek ismeretlen tettesek ellen.

— Az Osztrák-Magyar Bank kimutatása. A jegybank szeptember 30-i kimutatása szerint a bankjegyforgalom a legutóbbi, szeptember 23-i kimutatás óta 45.2 milliárd koronáról 45.78 koronára emelkedett. A bolsevista kormány gazdálkodásából eredő s a magyar kormánnyal szemben fennálló 3229 millió koronát kitevő követelés a bank a legújabb kimutatásában 38.46 millió koronával 3.26 milliárdra emelkedett.

— 4000 rubel egy pud liszt. Bécs. Egy moszkvai szikratávirat kievi lapjelentésekről számol be, melyek szerint Kiebben egy pud lisztnek 4000 rubel, egy font vajnak 600 rubel és egy font szalonának 700 rubel az ára. Minszki jelentések szerint Kiev főkormányzója, Bredow tábornok kijelentette, hogy Ukrajnának semmiféle képviselőit nem ismeri el és ha ilyen egyének Kiebben megjelenének, le fogja őket tartóztatni.

— Értesítés. Hez Gyula okl. táncitanító tánciskolája folyó hó 19-étől megnyílik a Krispin-teremben Deák Ferenc-utca 28. sz. Berátkozni Keppich papirtüzletében, vagy a tánciskolában d. u. 4-8-ig lehet.

— A város főügyész lemondott állásáról. A városi tanács egyik legértékesebb és legtanácsosabb tagja jelentette ma be a polgármesternek, hogy állásáról lemond. Jegessy Károly dr. főügyész ma délelőtt közölte Robu János dr. polgármesterrel, hogy megvált állásától. A polgármester a lemondási szándékot nem vette tudomásul, hanem arra hívta fel Jegessy Károly dr. főügyészt, maradjon meg továbbra is állásában, amíg erre vonatkozólag döntés nem érkezik.

— Házasság. Steiner József hírlapírói tisztviselő Debrecenből és özv. Schneek Jakabné szül. Braun Ilona Magyarbányáról házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— A jégszállítás beszüntetése. Tisztelettel értesítom jégelőfizetőinket, miszerint előfizetőinknek tulajdoni része október 15-ig fizetett csak elő, ezért a jégszállítást f. hó 16-án beszüntetjük. Azon előfizetőink, akik a hó végéig fizettek elő, azoknak a fennmaradó fél havi előfizetési díj iródnakban rendelkezésükre áll. Aradváros géptüzemei. Zádor.

— Meghalt Kolozsvár postája. Jékey Aladár az erdélyi magyarság kedvelt postája október 10-én este meghalt Kolozsváron 73 éves korában. Jékey Aladár egy emberöltőn át dolgozott csendben a világtól elvonulva. Nem tudta, nem is akarta adminisztrálni saját magát, ez volt az oka, hogy Budapesten alig ismerték. De annál jobban ismerték és szerették Erdélyben, amelynek élete végéig hű, ódaadó lantosa volt.

— Elütötte a kocsit. Hillier Emil Illés-utca 51. szám alatti lakost tegnap délután, amint a városi várnál a vásáros bejött, egy arra haladó fával megrakott kétlovas szekér elütötte. A rendőrség részéről Vida Vilmos rendőrfelügyelő és dr. Stauber Andor tisztviselő orvos mentek ki a helyszínre. A súlyosan sebesült Hilliert be szállították a kórházba.

Osztrák Impérium Sopron- és Vas megyékben.

Bécs, A békekonzferencia határozatai folytán Ausztria átvette az imperiumot Sopron és Vas megyék fölött. Sopronban Rettenstein lett a kormánybiztos, Vasvárott Hilfstein. A kormánybiztosok azonnal hivataluk átvétele után felszólították a köztisztviselőket, hogy Ausztriának tegyék le a hűség esküt.

Ideiglenes megállapodás a pincérekkel.

Dr. Szilágyi László rendőrkapitány, az iparügyosztály vezetője ma megkezdte a békéltető tárgyalásokat a kávéházi és éttermi alkalmazottak vezetőivel, hogy a kollektív szerződés lejártá előtt valamilyen megállapodásra jusson velük.

A békéltető tárgyalás egész délelőtt tartott. A pincérek ismétellen hangsúlyozták, hogy a leredukált százalékok mellett lehetetlen megélniük, a szegényes borralakó rendszer visszaállításáról pedig szó sem lehet.

Hosszas tárgyalás után sikerült végre dr. Szilágyi László rendőrkapitánynak egy olyan megállapodásra jutnia, hogy október 31-ig zavartalanul dolgoznak a mostani fizetési feltételek mellett, vagyis megmarad az ármegállapító-bizottság által meghatározott 6 és 10 százalékos részesedés a bruttóból, azonban ezen idő alatt a tárgyalások folyamán keresni fognak olyan módozatot, amely lehetőséget nyújt a megegyezésre és úgy a vendéglősöket és kávéosokat, mint az alkalmazottakat ki fogja elégíteni. Miután a pincérek vezetői az október 31-iki zavartalan munkát biztosították, eltávoztak. Az első érdemleges békéltető tárgyalás október 25-én lesz.

A Friedrich-bankó.

(Papirhiány miatt korlátozzák a bankjegy gyártást.)

Budapest. A Károlyi-kormány felválthatlan 10.000 koronásokkal, a szovjet a kiadhatatlan fehérpénzzel, a Friedrich-kormány egy különleges pénzzel boldogította az országot. A Szabadság-tér környékén röviden Friedrich-bankónak nevezik az új tíz és huszkoronásokot, melyek szinezésben és aláírásban térnek el a szovjet által kibocsátott pénznemek külsejétől. A szovjetpénzt Pogány, Gruber és Duma, a postatakarékpénztár direktorumi tagjai irták alá, a Friedrich bankjegyeket pedig Baross postatakarékpénztári igazgató, Bajor osztálytanácsos és Pogány számvevőségi főnök. A Friedrich-bankókból a 20 koronás egyik oldala ezenfelül vörös színű. Ezt a színt annak idején Grimm pénzügyminiszter választotta ki és ugyancsak ő intézkedett a bankjegyek sürgős nyomtatása iránt.

A nagy bankjegyhiány és az üres államkassza miatt a magyar pénzügyminiszterium körülbelül 10—12 fővárosi nyomdában rendezkedett be bankjegygyártásra. Minden nyomdában ott ül a pénzügyminiszter kiküldötte, aki az ellenőrzést gyakorolja. Technikai nehézségek miatt kezdetben lassan ment a bankjegyek nyomtatása. A nagyobb nyomdavállalatok közül az Athenaeum, a Posner, a Grafikai Művek, Franklin, Pallas és a Földrajzi Intézet állítanak elő bankjegyeket. Nagy hiány van papírosban és megfelelő famentes papír hiányában sokféle minőségű papírt használnak fel a nyomás céljaira. Ezért van annyi különféle fogású pénz forgalomban.

Reggeltől estig gyártják a nyomdák a bankjegyeket, amelyeket azután a postatakarékpénztárba, onnan a jegybankba szállítanak el. Az utóbbi időben igen erősen volt érezhető a papirhiány és ezért több nyomda kénytelen volt beszüntetni a bankjegygyártást. A Földrajzi Intézetnél és a Franklinnál is papirhiány miatt szünetel ezidő szerint a Friedrich-bankók nyomtatása. Az üzemben levő nyomdák munkáját a pénzügyminiszterium állandóan sürgeti. Ennek dacára vasárnap nem gyártanak bankjegyeket, de sokszor előfordul, hogy a nyomdákban túllórának a folytonos sürgetés miatt. Nyomdai szakemberek becslése szerint a most üzemben levő nyomdák terméke körülbelül napi 15—17 millió korona névértékű bankjegyre tehető.

A nyomdák foglalkoztatására jellemző, hogy Például a Pallasban négy millió darab tízkoronást rendeltek meg. Hat gép dolgozik állandóan a Pallasban a Friedrich-bankók előállításán, de a Franklinban tíz gép ontja az új bankjegyeket.

APOLLO URANIA.

Ma, 15-én:

Fakir. Velencei éj.

A szerkesztő távollétében a szerkesztésért

KAROLY JÓZSEF

felel.

Tolvaj milliomos orosz hadifogoly.

Lopással vádolva állott ma az aradi törvényszék előtt Berenyiczky Mihály volt orosz hadifogoly, aki es év márciusában a Szabadság-téren egy ember sebéből ki lopta a pénztárcát, amelyben nyolcszáz korona készpénz volt. Berenyiczky tagadta a lopást, azonban az üres pénztárcát annak idején megtalálták nála.

Berenyiczky volt az, akit néhány héttel ezelőtt egy fogházor véletlenségből fegyverével megölt, súlyos sebével akkor a kórházba szállították és csak ma állhatott a törvényszék elé. Az elnök kérdéseire elmondta, hogy Szibériából való és foglalkozására nézve jegesmedve-vadász. Mikor az elnök azt kérdezte tőle, hogy mennyi vagyona van, önteltlen jegyezte meg:

— Négy millió rubel vagyonom van odahaza Szibériában.

A törvényszék az enyhítő körülmények figyelembe vételével hét hónapi fogházra ítélte a jegesmedve-vadászt, a büntetést azonban a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette.

MOZI.

* Carmi Mária az Urániában. Reinhardt Miksa egyik legékebb művészetével rendezett filmje „Egy nászéjszaka története” arat sikert az Urániában. Az ötletes, groteszk jelenetekből álló mese Velencében játszódik a lagunák városának elbájoló szépsége és hangulata nagyban emeli a kép értékét. A főszerepben Carmi Mária, a nagy művésznő nyújt eredetien egyéni alakítást. Mátrai Ernő a zseniális magyar Reinhardt-művész bámulatos testi ügyességgel játssza meg a velencei csavargó szerepét. A pompás kép szerdán kerül utoljára vetítésre az Urániában.

* Detektívdráma az Apollóban. A detektívdrámák között is az első helyet foglalja el az az érdekes kép, melyet az Apolló tart műsorán. A fakir legérdekesebb jelenetekkel köti le a néző figyelmét. Mogens Enger, a híres detektív bámulatraméltó vakmerőséggel és zsenialitással üldözi a bűnösöket, míg aztán vad hajszát követően sikerül őket ártalmatlanná tenni. Az érdekes detektív képet szerdán mutatja be utoljára az Apolló.

A gázgyár megváltása.

(A város megbizottakat küld Budapestre.)

Az utóbbi időben a város vezetősége komolyan foglalkozott a gázgyár megváltásának tervével. A műszaki-bizottság és a városi tanács a tárgyalásokba bevonta Schultz Henriket, a gázgyár igazgatóját is, azonban a tárgyalások során megállapodásra nem tudtak jutni, mert a város nem volt hajlandó megadni azt a megváltási összeget, amit a gázgyár követelt, másrészt az igazgatóság nem volt hajlandó azért az összegért átadni a gyárat, mit város felkínált neki.

Előállott tehát annak a szükségessége, hogy az igazgató felutazzék Budapestre, hogy a gyár igazgatóságával személyesen tárgyaljon. Schultz igazgató tegnap érkezett vissza Budapestre és ma beszámolt utjáról dr. Robu János polgármesternek. Elmondta, hogy útja eredmény nélkül végződött, amennyiben az igazgatóság nem hajlandó elfogadni a város ajánlatát és azzal az üzenettel küldték őt vissza Aradra, hogy a város küldjön két teljhatalmu megbizottat Budapestre, akikkel az igazgatóság majd érdemleges tárgyalásokba bocsátkozik. A tanács legközelebbi ülésén kijelöli a város megbizottjait.

Apró hirdetések.

Levelezés.

„TÜCHTIG” jellegre levél van Wallinger hirdetésjében Lázár-utca. 9591

INTELLIGENS LEANY keresi uriszeres ismeretséget, kinek barátja lenne. Választ „Igaz szerelem” jellegre. 5835

URISZERES! Tisztaságú uriszeresnek ki lenne támogató barátja. Választ „Csak hitokban” jellegre kiadása. 5834

Házasság.

FÉRJHEZ MENNE beteges korára jövedelemmel, lakással, kelengyével, közelmánnyal rendelkező urilány 20 év körüli intelligens uriszereshez. Leveleket „Féltve” jellegre a kiadókintal továbbít. 5828

Alkalmazás.

PINCHESTER, aki vidékre is elmenne, a bor- és pincészetekben házasággal bír, magas fizetéssel felvételt. Angolul, németül, oroszul beszél. Jelentkezni lehet naponta 12-2-ig. 9581

URILEANY, több nyelvismerettel tárgyalónői, pénztárnoknői, esetleg nevelőnői állásra foglalkozna. Cim A. Mureska, Mikos Kelemen-u. 8-10. 5827

GAZDASSZONYNAK, vagy szakácsnőnek ajánljuk jobb né, sürgősen keressék a meghívást. Haha Irén, Máriaradna. 5832

ÜGYES SZOBALÉNY keresetért országúti házhoz. Ajánlatok jelentkezéshez Andrassy-tér 26. sz. ház hámosoránál d. e. 9-11, d. u. 2-5-ig. 5832

JO PIZETÉSSEL ügyes szobalényt, mindenes főzésű házas. József főherceg-ut 12., II. em. 5771

ÜGYNÖKÖK felvételnek fix és százalékos. Braun, Asztalos Sándor-u. 2. 5838

ELARBITONÓT, aki román és magyar nyelvet bírja, alkalmaznak. Gábor Miklós, Szász-u. I. sz. 5715

KERESK egy perlekt levelezését, is németül tud, előnyben részesül. Csak a kereskedelmi végzettség jelentkezéskor. Cim József főherceg-ut, Brandos, 5720

ÖKLEVES TANITÓNÓT, lehetőleg református vallású keresek 8 éves kislányom első és második elemi osztály egy év alatti előkészítésére. Állás október 20-ára betöltendő. Pályázatok bizonyítvány és egyéb okmányok másolatának csatolásával igényeik megjelölésével Kalmár Ignác gazdasági intéző Bokszeg pályaudvar, Aradmegye küldendők. 5746

Vétel és eladás.

MOSDÓ márványlappal, tükör, 2 ábr. szék, szalagáru, fali ingaóra, kámpa, csavarógép, kályhacsovek, eladók. Szabadság-tér 8., II. emelet, ajtó 8., megtekintés d. u. 2-5-ig. 5828

FINOM, új kalotaszegi, rizelő munkák, hímzések, csipkék eladók. Batthyány-u. 3. sz. 5826

ELADÓ új női hálóing, nadrág, felső ruhák, kalapok, arany és cipő. Batthyány-u. 3. sz. 5825

RÖVID keresztúros zongora eladó. Cim Umikolaka, Attila-utca 3. 5820

PLUSZ KABAT teljesen új, eladó. Radnai-ut 28. 5821

EBEDLŐ BUTOR eladó. Bővebbet Rubinstein Mór szállitónál, Minorita palota. 5828

EGY PAR erős lészerszám eladó. Sága, Trafort-u. 84. szám. 5824

HYGEA ES NEUTRAL szappan, mindkettő szabdugtól mentes, tul iszapított anyagba nem maró szappan, miért is gyermekeknek, valamint érzékeny arcon egyéneknek legjobban ajánlató. Ara darabonként 8 korona. Dr. Földes és Hehs Aradon. 5102

TELJES KÖNYVTÁRAT és egyes műveket vásárol Minerva könyvkereskedés. Debő-utca. 5456

BUTORÁKTAR Deák Ferenc-utca 42a., nagy választék hálászabók és ebédlektben, valamint konyhaberendezésekben, jutányos árban ajánl Wiegand-cég. 5028

FORRASZTÓ kámpát megvételre keresnek. Ajánlatot a kiadókba kérések. 5000

EGY KOMPLET HALÓSZOBA, függöny, szőnyeg, egy Madonna-kép és egyéb tárgyak eladók. Asztalos Sándor-utca 4. 9587

NAGY PERZSÁ vagy Szmirna szőnyeg, antik szalagárukat és régiségeket keresek. Leveleket kérem „Szőnyeg” jellegre. 978

Üzletek.

FÜZÉR ÜZLET szonall elfoglalható lakással átad. Edelspacher-utca 8. 5840

JÓFORGALMU fűszerkereskedés, ital-mérési joggal, sürgősen eladó. Cim Wallinger hirdetésjében Lázár-utca. 9591

Oktatás.

ROMAN NYELVÓRAKAT vennék. Ajánlatokat „Prestis” jellegre a kiadókba kérések. 5830

MAGANTANULÓK pontos előkészítést felelősséggel vállalom, vált I. Fiumintervátnak, Chorin Aren-utca 1. 5817

Ingatlan.

ELADÓ HAZ Összesen a Fő-utca 682 ház. alatt új ház, mely esetleg üzletnek is alkalmas, szabad kőzből eladó. Érdeklődni ugyanott. 5831

Bőrárak legolcsóbb bevásárlási forrása Steiner Testvérek bőrkereskedése ARAD, Asztalos Sándor-utca 2-3. szám. Fióküzlet: UJARAD, Rákóczi-ut 153. szám. Csizmadiák figyelmébe! Sima és barkás tehénbőrök, pitlingek és borjubőrök állandó nagy raktára. 5177

Pályázat-hirdetés.

a nagyszabeni kormányzótanács engedélyével Temesvárott létesült, nyilvános középiskola jellegével felruházott, magyar tannyelvű

„Zsidó Lyceum”-ban betöltendő egy igazgatói és huszonegy tanári állásra

a nyolc osztályu reál- és gymnásiumban és a három osztályu felső kereskedelmi iskolában előadásra kerülő összes tantárgykból és a héber és román nyelvszakokból.

Pályázhatnak középiskolai képesítéssel bíró zsidó (rendes- vagy segéd-) tanárok (esetleg óradijasokként is).

Az alkalmaztatás egyelőre csak a mostani tanévnek november hó elsejétől a tanév végeig folyó tartamára szól és heti 20 órai tanítástól olyan havi illetményekkel jár, melyeket a pályázó állami középiskolákban addig élvezett vagy igényelhetett. Óradijasok a helybeli legmagasabb óradijasokat kapják. Az igazgató javadalmazása megegyezés szerint fog megállapítani.

Az iskolafentartó hatóság azonban a folyó tanévben teljes megelégedésére működő rendes és segédtanárokat folytatólagosan is alkalmazni, illetőleg véglegesíteni szándékosik, az egyetértőleg megállapítandó feltételek mellett, de e részben magának szabad kezét tart fenn.

A kellően felszerelt, a pályázó eddigi működéséről is számot adó pályázati kérvények, — melyekben az eddigi, illetőleg az igényelt illetmények, továbbá a pályázó fő- és melléktantárgyai is felsorolandók, — f. évi október hó 22-éig az alólírott igazgatóságához intézendők (Temesvár-Belváros, zsidó hitközségi iroda).

A pályázatok fölött az iskolafentartó hatóság szabadon határoz; az alkalmaztatást nyelő pályázó legkésőbb f. hó végéig jelentkezni és állását november elsején elfoglalni tartozik. Temesvárott, 1919. október hó 10-án.

A Zsidó Lyceum igazgatósága.

MODERN magtárház kámpát eladó. Boron-utca 6. szám alatt. 9591

GYÖRÖY-U. 11a. sz. ház eladó 25-én elfoglalható lakással, 2 szoba, konyha, vilnyvilágítás, istálló, nyári konyha. 5822

ELADÓ HAZ kerttel, korlátlan italmérésel, üzlethelyiséggel, országot, vásár és piac mellett. Felelősséggel. Krámer István. 5818

Különböle.

ELVESZETT egy notesz fontos iratokkal. Megtalálójára illő jutalom ellenében vigye Tökölly-tér 8. szám alatti lakásműhelybe. 9592

Főző-edények

szonallát 9591
tisztá aluminiumból

míg a készlet tart. darabonként és nagyobb utaliba kaphaték:

Holló Zoltánnál Forray-utca (Hunyadi-palota.)

Baromfivész elleni szer „TIKIN” kapható Wajdits gyógyszerárban ávegenként 6-8-10 koronáért 4174 József főherceg-ut 11.

„EXPRESS” 9591
kelmefestő és vegytisztító gyár Deák Ferenc-utca 2. szám. Gyűjtő-üzlet: Petőfi-utca 1. szám. 24 óra alatt fest, tisztít a legjobb minőségű anyagokkal felelősségteljes kivitelben. Gyásamunkák azonnal.

Ház eladás.

25 év óta tevénytő kereskedés és italmérésel, továbbá 3 szobás lakással és jéforgalmu

sütődével betegség miatt sürgősen eladó. Bővebbet: 9591 Wallinger István hirdető és adásvettelt közvetítő irodájában Lázár Vilmos-utca.

Pályázati felhívás.

A Lugosi Kaptafa- és faurugyár r. t. gyára, fűrésze és erdőüzemei részére jó javadalmazással vezető igazgatót keres, aki a gyár vezetésben, puha- és keményfatermelésben, kihazásában, vétélemben, értékesítésében első rangu szakértelemmel, gyakorlatlall, kereskedelmi készséggel és megfelelő nyelvismerettel bír. Ajánlatok az eddigi tevékenység és az életke kimutatásával a Lugosi Népbankhoz, Lugos, Bánát, küldendők. 5836

Börkereskedők és szőlőbirtokos urak szives figyelmében.

Állandó nagy hordókban minden nagyraktár boros ságban kapható Ungár József ARAD, Varjassy Lajos-u. 39.

Kőműves munkát

jutányos árért vállalom 5829

Schvarcz Antal Közép-utca 24. sz.

Üzletáthelyezés.

Értesitem a z. a. közönséget, hogy költöt, szövétt és norinborgi üzletemet Kossuth-utca 38. szám alól Forray-utca, Hunyadi-palotába helyezem át. — További szives pártfogást kérek.

Krámer Sándor.

Ismét forgalomba hoztuk a hölgyek kedveno és soká nélkülözött szépitő szerét, a

HELACITOT

Zeires atkás (mitesseres) bőr egyszerű lemosás után csodás szép lesz, mert a HELACIT zeirtalan, ártalmatlan és rögtön szépit. Ara 5 korona. 2988

Dr. Földes és Hehs gyógyszerészek ARADON.

Tűzifa utalvány nélkül

bükk eszharabba vagy derengtűzifa minőségben waggentételekben vagy ólanként. Fűrészelésről és hazaszállításról legolcsóbban gondoskodunk.

Szimányi Testvérek

lakkereskedők. 806 Radnai-ut 27-31. számu.